

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING

Emnenr.

5

Fylke:

Fstfold

Tilleggsspørsmålnr.

Herad:

Rakkestad

Emne:

Vannbæring

Bygdelag:

Oppskr. av:

Olson-Smedal

Gard:

(adresse):

Rakkestad

G.nr.

Br.nr.

A. Merk av om oppskrifta er etter eiga røynsle.

B. Eller om den er etter andre heimelsmenn: (ta også med alder, heimstad, yrke):

SVAR

1. Det har vært alminnelig å bære hjem vann med vassått og to bøtter.

Det ble kalt vassått. Ofte ble bøttene båret i bare armene. Det ble brukt en type som hvilte på begge skuldrene med en utholket åpning midt på brett for halsen. I eldre tider ble brukt vidjer med brettroter, men senere sau eller jernlenker med jernkroker.

Tre bøtter gikk av bruk her for om trent 40 år siden, men det er nok mulig at de ble brukt senere også.

2. På steder hvor en ikke hadde hest og kunne kjøre vann hjem, ble det ofte hentet i laggede kar med to årer. Ei stang ble stukket gjennom årene, og to personer bar det på skuldrene. Noe særskilt navn på denne stanga ble ikke brukt. Været ble kalt

var-så. Karet kunne vel romme
 en 50 à 60 l. Hvis det blev kjørt,
 var det større. Vannet ble øst
 i karet med bøtter. For å hindre
 vannet fra å skvulpe over i karet
 under bæring og kjøring brukte
 en gjerne løkk. For i tida da
 en ofte hadde sommerfjøs-kvi
 som det kalles her-på gårdene,
 ble mjølka båret hjem i et kar-
 mjølkeså. Den ble for det meste
 båret i armene mellom to.

3. På bruk hvor en hadde
 hest, ble vannet gjerne kjørt hjem
 om vinn berer på en luggstede.
 På bruk hvor en ikke hadde
 hest, ble vannet brukt til hjem
 på en kjelke eller båret.

4. Vannbæring har ofte vært
 kvinners arbeid, mens vann-
 kjøring har vært mennenes.

5. Det måter har vært brukt
 og brukes ennå. På de fleste går-
 der er det nu innlagt vann, men
 det finnes ennå småbruk hvor
 vannbæring foregår på den
 gamle måten.

6. Om sommeren eller når
 marken var snøbar, ble vannet
 gjerne kjørt på en brestking. En
 fire hjuls vogn ble også brukt, men
 mer sjeldent.

4. Som det fremgår ovenfor,
 er det nu på de fleste gårde
 indlagt varmspring eller pumpe
 i kjøkken, fjøs og stall, men det
 finnes ennå en del småbruk
 hvor vannet må hentes med bering.

NORSK ETNOLOGISK GRANSKING
 adr. NORSK FOLKEMUSEUM 713
 BYGDØY